

Motion till riksdagen 2022/23:2056

av Anders Ygeman m.fl. (S)

Utgiftsområde 8 Migration

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 8 Migration enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta det påbörjade arbetet med att ta tillbaka kontrollen över arbetskraftsinvandringen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att etablera en arbetsmarknadsprövning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvotflyktingar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa språk- och samhällskunskapskrav för att få ett permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla EBO och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna bosättningslagen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera arbetet med återvändande och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder i syfte att stärka återvändandeverksamheten och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avvisa regeringens föreslagna utgiftsökning på 20 miljoner kronor för att öka återvändande och återvandring och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera bättre samarbeten om återtagande med tredjeländer och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ordnat mottagande av ukrainare på flykt undan Putins krig och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om begreppet bristande vandel i lagstiftning som rör migration och tillkännager detta för regeringen.

En stram och långsiktigt hållbar migration

Den socialdemokratiskt ledda regeringen ärvde 2014 en liberal migrationslagstiftning som gjorde att Sverige tog emot fler människor på flykt under 2015 och 2016 än vad vår kapacitet och möjlighet till integration klarade av. Därför lade den S-ledda regeringen om migrationspolitiken till att bli en av de stramaste i EU. Med ny migrationslagstiftning på plats där tillfälliga uppehållstillstånd är huvudregel och en bosättningslag som fördelar det svenska mottagandet jämnare över hela landet har ett paradigmskifte skett och Sverige har nu en långsiktigt hållbar migrationslagstiftning, som upprätthåller asylrätten och främjar integration. 2021 var antalet asylsökande det lägsta på tjugo år och Sveriges andel av det totala antalet asylsökande till EU har minskat från 12 procent, till 3 procent under de senaste fem åren.

För att uppnå målet om en långsiktigt hållbar migration till Sverige, ett värdigt mottagande och en bra integration krävs ett kontrollerat mottagande av asylsökande och personer med tillfälligt skydd.

Fortsätt arbetet med att ta tillbaka kontrollen över arbetskraftsinvandringen

Moderaterna införde 2008 världens mest marknadsbaserade lagar för arbetskraftsinvandringen. Det har gynnat oseriösa företag, blivit en inkomstkälla för kriminella nätverk och bidragit till att personer som fått skydd i Sverige inte har kommit i arbete. Regeringen har under mandatperioden därför stramat upp regelverket genom

1. krav på bindande anställningsavtal för att beviljas ett arbetstillstånd
2. krav på företagen att anmäla till ansvarig myndighet om man försämrar avtalsvillkoren
3. skärpta kontroller av arbetstillstånd
4. fördubblade straffavgifter för företag som fuskar med arbetstillstånden och utökade möjligheter för polisen att genomföra arbetsplatsinspektioner
5. försörjningskrav vid anhöriginvandring
6. beslutat om proposition för höjt lönegolv vid arbetskraftsinvandring.

Det påbörjade reformarbetet på detta område behöver nu fortsätta med fler åtgärder:

Arbetsmarknadsprövning

Det stora reformarbete som nu måste göras inom migrationsområdet är att städa upp efter Moderaternas avreglering av arbetskraftsinvandringen 2008. Avregleringarna har lett till att nästan en kvarts miljon arbetstillstånd beviljats, varav lejonparten varit till yrken utan krav på högre utbildning eller där det råder brist på arbetskraft.

Vi socialdemokrater har infört krav på bindande anställningsavtal, skärpt kontrollerna och fördubblat sanktionsavgifterna för arbetsgivare som anställer utländsk arbetskraft utan arbetstillstånd. Men mer behöver göras.

Vi behöver skärpa och förbättra regelverket för arbetskraftsinvandring genom att skyndsamt införa ett lönegolv, etablera en arbetsmarknadsprövning och skärpa sanktioner mot arbetsgivare som bryter mot regelverken. Syftet är att komma till rätta med missbruket av det befintliga systemet för arbetskraftsinvandring och utnyttjandet av

utländska arbetstagare, bland annat genom att skapa ett nytt system som fokuserar på att möta de behov av arbetskraft som finns på den svenska arbetsmarknaden. En utredning har under 2022 tillsatts för att bland annat analysera och ta ställning till hur ett nytt och effektivt system för arbetsmarknadsprövning vid arbetskraftsinvandring kan utformas, ta ställning till hur systemet med så kallat spårbyte kan avskaffas, ta ställning till om den särskilda avgiften för den som anställer en utlänning som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige ska höjas och differentieras. Uppdraget ska redovisas senast den 31 juli 2023. När utredningen har presenterat sina förslag bör regeringen utan dröjsmål gå vidare och utarbeta ett lagförslag för behandling i riksdagen.

Fortsätt ta emot kvotflyktingar

Andra EU-länder måste ta ett större ansvar för att värna människors rätt att söka skydd från krig och förföljelse, samtidigt som Sverige ska ta sitt. Människor som saknar asylskäl har inte rätt att stanna i Sverige, men kvotflyktingar har bevisligen rätt till skydd. Deras rätt till permanenta uppehållstillstånd har redan prövats och ingen ytterligare prövning behöver ske.

I samband med omläggningen av migrationspolitiken under åren 2015–16 beslutades det också att kvoten successivt skulle höjas till 5 000 kvotflyktingar per år. Antalet flyktingar i FN:s flyktingläger runt om i världen är mycket stort och har ökat under de senaste åren. Från flyktinglägren kommer också en betydligt större andel kvinnor och flickor, som ju drabbas särskilt hårt när krig och väpnade konflikter blossar upp i världens olika konfliktområden.

I arbetet med en stram migrationspolitik är det rimligt att prioritera mottagande av kvotflyktingar framför att fortsätta med en liberal politik för arbetskraftsinvandring där mångdubbelt fler invandrare får komma till Sverige och arbeta inom låglönebranscher eller utnyttjas som svart arbetskraft. Därför föreslår vi att 327 miljoner kronor tillförs anslaget 1:2 Kommunersättning vid flyktingmottagande, jämfört med regeringens förslag i utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering.

Samhällskunskapskrav för att få permanent uppehållstillstånd

Vi vill införa språk- och samhällskunskapskrav för att få ett permanent uppehållstillstånd. Den tidigare socialdemokratiska regeringen tillsatte en särskild utredare för att lämna förslag som innebär att det ska ställas krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att beviljas permanent uppehållstillstånd. Utredaren ska bland annat föreslå hur språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd ska utformas och kontrolleras och föreslå vilka undantag som ska kunna göras från kraven. Uppdraget ska redovisas senast den 22 maj 2023. När utredningen har presenterat sina förslag bör regeringen utan dröjsmål gå vidare och utarbeta ett lagförslag för behandling i riksdagen.

Avveckla EBO och värna intentionerna med bosättningslagen

Ordningen med EBO infördes 1994 genom lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande med flera. Syftet med reformen var bland annat att mottagandet skulle präglas av valfrihet och ökat eget ansvarstagande. EBO under asyltiden har sedan det infördes berörts i flera utredningar. I betänkandet *Sverige, framtiden och mångfalden* (SOU

1996:55), konstaterades att de negativa effekterna av det egna boendet översteg de positiva. För att komma tillrätta med de negativa konsekvenserna av eget boende föreslogs i betänkandet *Etablering i Sverige – möjligheter och ansvar för individ och samhälle* (SOU 2003:75) bland annat att den särskilda bostadsersättningen för dem som valde att bo i eget boende skulle tas bort. I enlighet med utredningens förslag begränsades därför ersättningen år 2005.

Redan i början av 2020 begränsade regeringen möjligheten för asylsökande att bo i eget boende, så kallat EBO, i områden med socioekonomiska utmaningar. Ändringarna har dock hittills haft begränsad effekt. I september förra året tillsattes också en utredning som bland annat har i uppdrag att föreslå hur en skyldighet för asylsökande att bo på så kallade mottagningscenter under den första tiden i Sverige kan utformas. Utredningen har nyligen lämnat ett delbetänkande *En ny ordning för asylsökandes boende* (SOU 2022:64). Här finns flera förslag som regeringen bör kunna gå vidare med utan dröjsmål.

Vi socialdemokrater vill avveckla EBO. Utredningen bör därför få tilläggsdirektiv och få i uppdrag att undersöka vilka åtgärder som kan vidtas för att uppnå detta. Det kan exempelvis handla om att avskaffa dagersättningen under asyltiden om man inte bor i Migrationsverkets boenden. En avveckling av EBO skulle bidra till bättre förutsättningar för integration och till en jämnare fördelning av ansvaret för mottagandet av nyanlända mellan landets kommuner.

Lagen (2016:38) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning (bosättningslagen) som trädde i kraft den 1 mars 2016 innebär att kommunerna är skyldiga att efter anvisning ta emot nyanlända för bosättning i kommunen. Riksrevisionen har i december 2021 presenterat en granskning av bosättningslagen och gör den samlade bedömningen att intentionerna om ett snabbare och jämnare fördelat mottagande mellan kommuner samt en bättre etablering av nyanlända på arbetsmarknaden har uppnåtts. Vi står upp för bosättningslagen, som fördelar mottagandet jämnt mellan kommunerna i landet.

Fler som har fått avlägsnandebeslut ska återvända

Förtroendet för migrationspolitiken och det svenska mottagandet är beroende av att de som får skydd i Sverige ska stanna och bli en del av samhället och de som får ett avslag ska lämna landet. Den socialdemokratiskt ledda regeringen har sedan 2014 vidtagit åtgärder för att öka återvändandet av personer med avlägsnandebeslut. Polisen och Migrationsverket har fått i uppdrag att verkställa fler beslut om av- och utvisning och förvarskapaciteten har mer än fördubblats sedan 2014. Ett återvändandemål har också antagits som innebär att återvändandet ska öka med 50 % 2023 jämfört med år 2021. Den socialdemokratiska regeringen beslutade även att upprätta återvändandecenter för asylsökande som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd.

Sedan 2014 har cirka 100 000 personer som inte haft rätt att vistas i landet återvänt. Sverige ligger över genomsnittet i EU och har både fler till antalet och andelen återvändande än exempelvis Danmark under 2021. Vi behöver intensifiera arbetet med återvändande av dem som har ett avlägsnandebeslut. Detta är en förutsättning för att bevara legitimiteten i migrationspolitiken och för att stärka förutsättningarna för integration för dem som får uppehållstillstånd i Sverige. Den socialdemokratiska regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att se över delar av regelverket kopplat till återvändande och föreslå åtgärder i syfte att stärka återvändandeverksamheten för den

som har ett verkställbart beslut om avvisning eller utvisning. Utredaren ska bland annat ta ställning till om det ska införas en möjlighet att med hjälp av tvång testa en person för covid-19 och allmänfarliga eller samhällsfarliga sjukdomar för att kunna verkställa ett avlägsnandebeslut, ta ställning till om Polismyndigheten och Säkerhetspolisen behöver ytterligare befogenheter i arbetet med verkställighet, ta ställning till om preskriptionstiden för avlägsnandebeslut ska förlängas, samt ta ställning till om Migrationsverket ska kunna lagra och söka på biometri i fler fall än i dag. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2023. När utredningen har presenterat sina förslag bör regeringen utan dröjsmål gå vidare och utarbeta ett lagförslag för behandling i riksdagen.

Bättre samarbeten om återtagande med tredjeländer

Ett väl fungerande återvändande är en förutsättning för en långsiktigt hållbar migrationspolitik. En förutsättning för ett effektivt återvändandearbete är att det etableras bättre samarbeten om återtagande med tredjeländer liksom att antalet förvarsplatser ökar. Det är ett strukturellt arbete som kräver en rad olika insatser som behöver fortsätta under kommande år. Regeringens föreslagna utgiftsökning om 20 miljoner kronor för att öka återvändande och återvandring är, mot bakgrund av det omfattande arbete som behövs, en ineffektiv symbolåtgärd, varför Socialdemokraterna avvisar utgiftsökningen.

Ett ordnat mottagande av ukrainare på flykt undan Putins krig

Rysslands illegala invasion av Ukraina innebar den största flyktingkrisen sedan andra världskriget i Europa. För att säkra ett ordnat mottagande av och stöd till ukrainare på flykt tog den socialdemokratiska regeringen skyndsamt fram en plan för kontrollerat mottagande och tillfälligt skydd samt lagstiftning för jämnare fördelning av mottagandet i hela landet. Då kriget väntas fortsätta även under 2023, behöver Sverige förbereda sig på att de ukrainska flyktingarna kommer att stanna här under en längre tid. Det kommer i sin tur kräva att man ser över vilka anpassningar som behöver göras för att de ukrainska flyktingarnas vistelse och tillfälliga skydd i Sverige blir så bra som möjligt, både för flyktingarna och för det svenska samhället.

Nej till återinförande av begreppet ”bristande vandel” i svensk migrationslagstiftning

Regeringen har meddelat att man avser att utreda förutsättningarna för att återinföra möjligheten att utvisa utlänningar från Sverige på grund av bristande vandel. Med bristande vandel avser man förhållanden såsom bristande regelefterlevnad, association med kriminell organisation, nätverk eller klan, prostitution, missbruk, deltagande i våldsbejakande eller extremistiska organisationer eller miljöer som hotar grundläggande svenska värden eller om det i övrigt föreligger otvetydigt konstaterade anmärkningar i fråga om levnadssättet. Begreppet bristande vandel fasades ut ur utlänningslagen 1989 med motiveringarna att det inte längre användes i den praktiska tillämpningen och att begreppet ansågs obsolet. Vi anser, mer än 30 år senare, att begreppet bör anses som förlegat och inte längre bör tillämpas i modern rättstillämpning. En stram migrationslagstiftning gynnas inte av inslag som är tveksamma ur rättssäkerhetssynpunkt och som

bygger på olika skiftande moraluppfattningar om vad som ska anses lämpligt eller olämpligt.

När människor tvingas, luras eller hotas i syfte att utnyttjas på olika sätt, till exempel för sexuella ändamål, innebär det en grov kränkning av de mänskliga rättigheterna. Det var därför som sexköpslagen infördes och den har varit framgångsrik mot bland annat sextrafficking. Trots det hamnar varje år ett antal traffickingoffer i Sverige för att ”säljas” för sexuella ändamål. Vi motsätter oss att prostituerade brottsutsatta likställs med brottslingar såsom gängkriminella. Vi står upp för rättsstatens principer och kvinnors rättigheter.

Vi avvisar därför sådana förslag som har sin grund i tveksamma moraliska värderingar om levnadssätt eller regelefterlevnad. I utlänningslagen och i andra lagar som rör migration bör det vara tydligt att det är brottsliga handlingar som kan leda till att man inte beviljas uppehållstillstånd eller kan utvisas ur landet.

Anslagsförslag 2023 för utgiftsområde 8 Migration

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Migrationsverket	4 718 546	±0
1:2 Ersättningar och bostadskostnader	9 060 000	±0
1:3 Migrationspolitiska åtgärder	143 013	-20 000
1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål	779 576	±0
1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	200 800	±0
1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	291 158	±0
1:7 Utresor för avvisade och utvisade	326 202	±0
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	500 450	±0
Summa	16 019 745	-20 000

Anders Ygeman (S)

Åsa Eriksson (S)

Ola Möller (S)

Sanne Lennström (S)

Kalle Olsson (S)

Jessica Rodén (S)

Zara Leghissa (S)